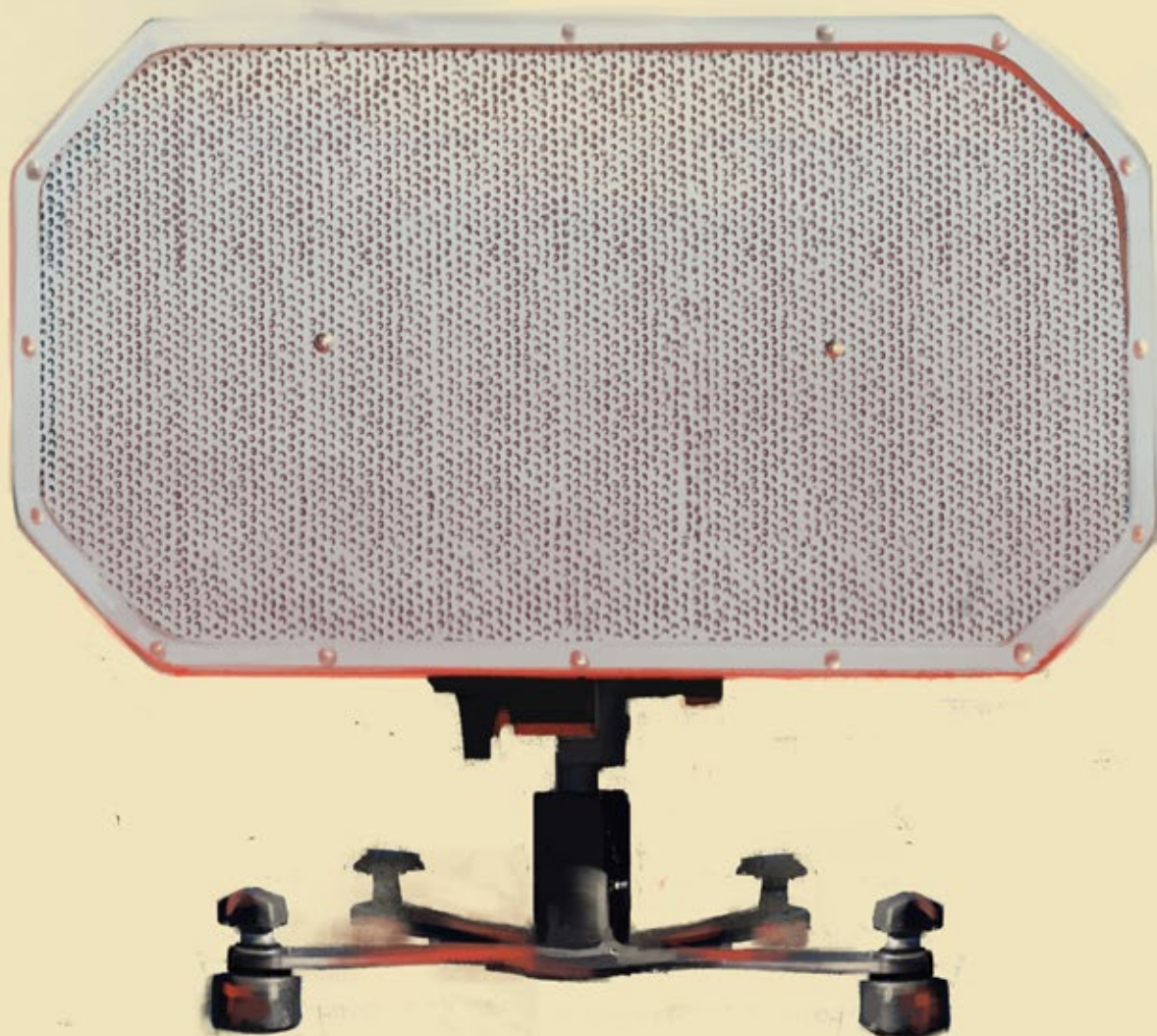

ФИЛОБЛОК

9. БРОЈ

МАЈ, 2025.

Ovo nije zvučni top.

*Ne, stvarno nije! Ovo je,
pa, naš zvučnik, da. Usput, mi ga
ni nemamo! Ne bismo nikad, pa to
je i legalno! Nikad nis*

ФИЛОБЛОК

блокадни часопис

9. БРОЈ

МАЈ, 2025.

Фотографија:
Марина Лукић

„Нека ниједан незвани звук
не поремети тишину ове ноћи
која није ноћ јер носи у подсвести јутро”

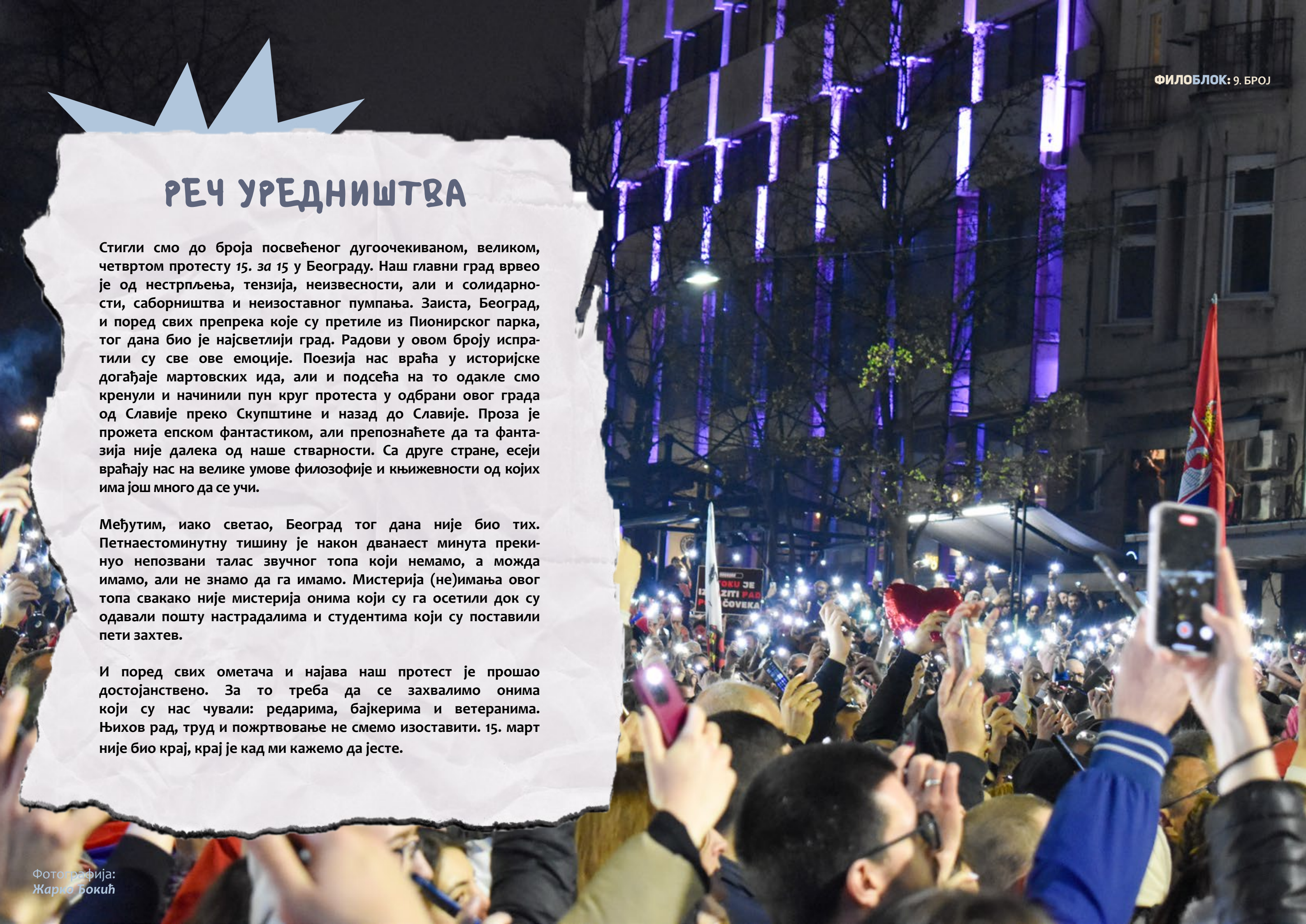
ОДБРАНА НАШЕГ ГРАДА, МИЛОРАД ПАВЛОВИЋ

РЕЧ УРЕДНИШТВА

Стигли смо до броја посвећеног дугоочекиваном, великом, четвртом протесту 15. за 15 у Београду. Наш главни град врвео је од нестрпљења, тензија, неизвесности, али и солидарности, саборништва и неизоставног пумпања. Заиста, Београд, и поред свих препрека које су претиле из Пионирског парка, тог дана био је најсветлији град. Радови у овом броју испратили су све ове емоције. Поезија нас враћа у историјске догађаје мартовских ида, али и подсећа на то одакле смо кренули и начинили пун круг протеста у одбрани овог града од Славије преко Скупштине и назад до Славије. Проза је прожета епском фантастиком, али препознаћете да та фантазија није далека од наше стварности. Са друге стране, есеји враћају нас на велике умове филозофије и књижевности од којих има још много да се учи.

Међутим, иако светао, Београд тог дана није био тих. Петнаестоминутну тишину је након дванаест минута прекинуо непозвани талас звучног топа који немамо, а можда имамо, али не знамо да га имамо. Мистерија (не)имања овог топа свакако није мистерија онима који су га осетили док су одавали пошту настрадалима и студентима који су поставили пети захтев.

И поред свих ометача и најава наш протест је прошао достојанствено. За то треба да се захвалимо онима који су нас чували: редарима, бајкерима и ветеранима. Њихов рад, труд и пожртвовање не смемо изоставити. 15. март није био крај, крај је кад ми кажемо да јесте.

15. 3. 2025.

Овог 15. марта је напољу 27 степени. За нас најтоплији дан у години. Старци се жале на спарину у ваздуху, а мени се плаче и дира ме што је данас свет загрејан скоро колико и моје срце.

Зове ме другарица из Краљева – код њих пада киша. Није ни важно, ионако су сви пред телевизором. Њен ћале, ратни ветеран, загледао се зацаклелим очима у бивше падобранце на екрану, како заштитнички стоје уз студенте. Каже ми да га чује како с времена на време промрмља: „Ма нека пада код нас, само нек не пада у Београду”!

Још јутрос сам брзом поштом послала све што је моје на Трг републике – душу, срце, наду. И опет није довољно, не, ни близу. И неће бити док их све до једног чврсто не загрлим. Док им не изљубим нашетане табане, стегнем златне руке и кажем: „Хвала вам! Хвала вам, студенти! Хвала ти Србијо, што си тако лепа данас!”

И поред свих километара који нас деле, ја осећам овог поднева масу чији сам целим бићем део. И није ли то дивно – кад човек просто зна. Осећам у ваздуху, у грудима, видим то на лицима пролазника који су неком другом муком мучени остали овде у граду са мнош, видим на снимцима пријатеља и свим божијим каналима:

Данас смо сви срцем заједно у Београду ❤️

САДРЖАЈ

ПОЕЗИЈА

12

Београд ... 14

Мартовске иде (15. за 15) ... 16

МАРТОВСКЕ ИДЕ ... 18

СЛАВИЈА ... 20

СМРТ БИРОКРАТИЈИ ... 22

Епитет ... 25

СТУДЕНТСКА КОРАЧИЦА 4/4 ... 26

Наше сузе као перо
писале су историју по асфалту ... 28

Док жарко сунце моје не изађе ... 29

ПРОЗА

30

МОЧВАРА ... 32

ЕСЕЈИ

34

Le Boetie ... 36

С освртом на тврдо кувано јаје ... 40

Фотографија:
Марина Лукић

ФОТОГРАФИЈЕ

42

ПОЕЗИЈА

Фотографија:
Сретен Милиновић

БЕОГРАД

Б атаљон чета поново хучи
Е но га изнедрава иза брда
О холем старцу стаде на скуте
Г ромким гласом призива слободу
Р ад сам да своје браним
А злобну ћуд у пепео створим
Д ок над небом свиће нови дан

Сузана Обрадовић

ФИЛОБЛОК: 9. БРОЈ

МАРТОВСКЕ ИДЕ (15. ЗА 15)

Шта то грми по Србији земљи?
 Ја л' су кише, ја ли пак олује,
 ја ли опет странци ударају,
 ударају по Србији земљи?
 Нит' су кише, нити пак олује,
 нити опет странци ударају,
 ударају по Србији земљи,
 већ је раја устала читава,
 устала је за част и слободу,
 па се сливље граду Биограду.
 Бесни раја од зулума силног,
 напредне је притисле дахије,
 земља вришти од горких неправди
 што их сеје напредна батина.
 Али знаду паше и бегови
 да их раја пожеле смакнути,
 те им путе стану спречавати,
 укидају воз и аутобусе,
 по Србији и по Биограду,
 не би л' раја код куће остала.
 Ал' је раја бешња од дахија,
 неће лако одустат' од правде,
 те колима и комбијим' дође,
 колоне су непрегледне биле,
 као мрава несите гомиле,
 ројиле се ка матици својој.

А кад стигну граду Биограду,
 ту је маса настала голема:
 са свих страна скупљао се народ,
 све од јутра па до пола днева,
 па кренуше Скупштини народној,
 да се збори и сила покаже,
 дахијама стра' у кости уђе!
 Кад је био часак петнаести,
 тад их пусте редари студентски,
 па стадоше међ' њих и ћације,
 бране народ од ћацинског смрада,
 и бајкери смерно с њима стоје,
 а и славни војни ветерани,
 ветерани, падобранци стари.
 Ал' то не би довољно студентим';
 знаде студент да је ћаци марва
 под командом батине дахијске:
 удари ли дахијска батина,
 ил' дахијска или пак народна,
 у крви ће протест завршити;
 те говоре редари студентски,
 шаљу рају на поље Славију,
 да ту славе живот и слободу,
 ругају се дахијској батини.

Ту је била маса преголема,
 не могаше човек ни дисати,
 а камоли где се померити,
 пун Биоград, улице му с' оре,
 стотине су хиљада у њему,
 од Славије до Венца зеленог,
 толико је раја преголема
 да је народ на мостовим' ост'о,
 не могаше Саве реке прећи,
 већ остаде на Ушћу заробљен.
 Бука беше славна и предивна,
 а кад дође часак деветн'ести,
 уто почну ћутања минути,
 где тишину гробну раја држи,
 ћути раја минута петн'ест,
 за петн'ест људи убијених,
 убијених испод надстрешнице.
 А кад дође минут дванаести,
 ту се зачу страшна грмљавина,
 грмљавина к'о да земља стење,
 земља стење, а небеса ћуте,
 од тог грома разбежа се раја,
 растрчи се од страха голема,
 од Славије па до Белог двора;
 уто схвати раја свеколика
 да је ово превара дахијска,
 да су бедне напредне дахије,
 да ће пљунут' на гроб и колевку,
 да им свето ништа бити неће,
 да им судба пропаст скору спрема,
 звучним топом народ су гађали,
 Бог их клео, погани изроди!

Кад то чуше студентски редари,
 знаде студент да је раја бесна,
 бесна раја, ал' и опијена,
 опијена ракијом и мржњом,
 повукош' се јер су јасно знали
 да не могу рају надјачати
 ако л' удари ћаци ил' Скупштину;
 ал' се не да преварити раја,
 знаде раја шта дахије желе:
 ако л' раја било где удари,
 ако л' удари ћаци ил' Скупштину,
 полицијом вратиће дахије,
 полицијом ил' жандармеријом,
 те ћ' у крви протесте убити.
 Па ту раја прође пред Скупштином,
 пред Скупштином и пред Ћацилендом,
 те се смеје јадности ћацинској,
 што дахији живот је продала.
 Прође мирно протест свенародни,
 скуп највећи откад је Србије,
 али борби краја јоште нема,
 тек почетка бејасмо сведоци:
 дахије су битку изгубиле,
 ал' слободу још увек немамо,
 већ је сваки освајамо даном!

Алекса Кривошија

МАТРОВСКЕ ИДЕ

Ave Imperator, morituri te salutant!
Не осећаш ли мирис лажи који,
ширећи се каменитим римским улицама,
гуши твоје грађане, дави невинне?
Царство се смањује, бесом губиш земљу,
а сви путеви воде овде, где сенат
нуди хлеба и циркуса.
Ceterum, censeo Carthaginem esse delendam,
at sub sole nihil novum.
Погледај доле, са мермерног балкона,
осети како град гори, отпусти свираче своје
јер песма није склона злоби.
Hannibal ante portas,
али није уз војску какву можеш разбити
јер реке правде теку улицама
и твоја палата постаће ти уска.
Ништа неће остати укаљано када
пророчанство истине закуца ти на врата.
Sic transit gloria tui mundi et
sic semper tyrannis.

Андрија Ратковић

Фотографија: Марина Лукић

СЛАВИЈА

Петнаест минута чујеш само откуцаје срца
безброј живих, хиљаде душа,
ознојених дланова и очију пуних суза
Време стоји. Куца само један сат,
онај у грудима за који си тек тада захвалан што и даље куца,
јер не лежиш испод тона шута
и јефтиних кинеских сајли.
Сигурно постоје места где колоне не газе
по воску отопљених свећа.

Још увек стискаш песнице у џеповима,
у левом је нада, у десном карта за било куда
У непрегледној маси тражиш један поглед
због ње ћеш овога пута скупити муда
и урлати до пуцања гласних жица
испратићеш младост у пропалом систему
захтеваћеш слободу од београдских улица.

Вања Миладиновић

Фотографија:
Софија Трифуновић

СМРТ БИРОКРАТИЈИ

Прашњави папири на столу.
Погледам на сат. Марљиво куца.
Чекам кетеринг. У сумпорном ходнику.
Погледам на сат. Ни да замуца.

Где је тај записничар? Касни.
Папири су на столу. Прашњавом.
Херој. Погледи су му тесни.
Окитио се црвеном краватом.

Стиже записничар. Зар нам треба?
Гледају нас. Хероји. С краватом.
И даље куца. За углом, вечност вреба.
Папири? Под прашњавим столом.

Кад ће да престане да шкрипи?
Први ред. Пето место. Храстова столица.
Под столом... Где су папири?
Шта ћемо сад?! У фрижидеру пуна трећа полица!

Сањам. Кошмар. Амандмани ме јуре.
„Хоћеш мајонез или кечап?”
– De facto или de jure?
Величанствени пораз фуснота! Ха! Победиће печат!

Рефлектори. Горе. Буквално.
Зноје се.
Цигару пушим квазифискално.
Административно.
Аналогнодигитално.
Беспотребно.
Компромиси. Компромиси. Компромиси.

Сјај старог лака, жубор тастатура
Маршалски столови и њихове ране
Капљице воденог диспенсера
Суморни погледи и очи снене
Фрижидери и пинђури

ФИЛОБЛОК: 9. БРОЈ

Дијетални крекери
Мусли и овсене каше
Троми пословници
Уштогљени правилници
Згужване стаклене чаше
Помпезна церекања
Громогласни аплаузи

(Удахни!)
(Прекасно.)

Ad acta lex specialis
Derogat derogat contra legem
Пасуљ и купус
Fiat iustitia, pereat mundus

Пословник правилник
Пословник правилник
Ковање планова
Пословник правилник
Пословник правилник
Пословник правилник

Стоп!

Где су папири?

Погледам на сат. Да. И даље куца.
Који беше акт? Тик-так. Тик-так.
Дебео пословник. По шавовима пуца.
Члан седамдесет први.
Став тридесет два.
Колико још крви?

Петак.
Сат – 11.52
Тик-так. Тик-так...

Блок Д

ЕПИТЕТ

Епитет, особина,
Украс уз ваша имена,
То била би гордост,
Охолост и предрасуда
Што јој краја нема.

Лелујавост и површина;
Описи плитке воде,
Што људска и упорна
Никако једном да оде.

Дијана Милосављевић

Фотографија:
Миа Ковач

СТУДЕНТСКА КОРАЧИЦА 4/4

Ми смо српски студенти,
нећемо одустати.
Нико није уморан,
ходаћемо цео дан.

Није то тек неки хир,
сви ми знамо шта је циљ.
Испуните захтеве,
устав, закон – то је све.

Нобеловци – студенти,
све вас ће пробудити.
Слобода и српски мир,
марширамо за тај циљ.

Бранићемо другове,
они су сад нама све.
Праву кичму имамо,
образом је чувамо.

Матуранти крећемо,
заједно корачамо.
Ђаци мали – велики,
будући су студенти.

Родитеље волимо
и за њих се боримо.
Професори најбољи,
ви сте наши узор.

Добро дошли паори,
све нас сте отхранили.
Земља наша Србија,
у нашим је срцима.

Студентска тетка
Нада В. Ракочевић

НАШЕ СУЗЕ КАО ПЕРО ПИСАЛЕ СУ ИСТОРИЈУ ПО АСФАЛТУ

Падала је киша. Волим кишу, то ме је увек некако умиривало.
Синоћ нисам могла да заспим.
Били смо испод надстрешнице.
Рекла сам: „Хајде да се склонимо испод надстрешнице док сачекамо Милицу”.
Насмејала сам се јер сам осетила како страх напушта моје тело.
Пролазили су људи, баке украшене цвећем и чистим срцем.
Прошао је кордон лекара са натписом „бели штит”. Већ је кренуло да ме стеже у грудима.
Прошли су бубњари и осећала сам да ми срце све више пулсира сваким њиховим ударцем.
Пролазили су млади људи, достојанствени, храбри и одлучни. Обрисала сам сузе и кренула за њима. На поду је писало „15. за 15”.
Убрзо смо се нашли поред парка. Редари су се ухватили за руке и умиривали поларитет.
Сваки пут кад рашире руке имам потребу да их загрлим. Затварам очи.
Налазим се на Славији. Милион људи ћути. Вреле сузе јуре ми низ лице.
Срце ми је тешко. Једва удишем ваздух. Милион светала плеше и свира песму љубави.
Најодлучнији су издржали 15 минута. Спустила сам телефон и кренула кући.
На асфалу су остала врућа слова „15. за 15”.

Сара Стојчић

Док жарно сунце моје не изађе
Небо слободно када ваздух нађе
И док звездама светлозарним прете
И страшно носе ударце, клевете
Са овим гневом нећу да се кајем
Главу дајем, захтеве не дајем

Фотографија:
Софија Трифуновић

Фотографија:
Марина Лукић

ПРОЗА

МОЧВАРА

Рекао сам му да не иде у мочвару. Он ме није слушао, чак ми се и смејао.

„Нема чега да се бојиш,” говорио би ми.

„Итекако има,” ја му одвратим. „Ти хоћеш да се прикључиш рату против оних створења! Молим те, остани са мном где је безбедно! Они тамо ће те окружити, угушити, њих има доста, а вас је мало.”

„Гресиш,” рече ми он. „Ако само направиш тај један битан корак, знаћеш шта је истина.”

„Мени је истина већ јасна!” био сам упоран. „То је све само зло! Прогутаће те пре него што те ико од наших пријатеља спаси!”

Он ми стави руку на раме и насмеши се. Тиме је хтео да ми каже да ће све бити у реду. Од тад нисам ништа о њему чуо. Бојао сам се, али сам знао да је сналажљив, да је јака личност. Чак и да му се нешто десило, не би он посустао без борбе. Свакако, ја нисам био такав, хтео сам да останем тамо где сам се осећао сигурно.

Мочвара о којој је реч јесте једна тмурна област недалеко од нашег села, некад би се чули они ужасни створови којих сам се гнушао, али то је било баш ретко. Причали су ми мештани да је то некад био леп парк, где су деца могла у миру да проведу тај период невиности. Али како су ти створови кренули да насељавају то место мира, воњ, смрад и маглуштина обележише и присвојише светињу природе себи.

Кад год бих легао да спавам, сањао бих та лица како ме окружују, како ме спречавају да прођем. Та грозна, зеленосивкаста лица са оним разрогаченим очима. Очи које те нападају само погледом њиховим, које ти не дозвољавају да дођеш до речи. Уста која те обасипају увредама без икаквог повода, само зато што им тако дође. Не! Они не размишљају за себе, кажу оно што морају, што им је неком, само њима, вишом силом наређено. Бојао сам се за свог пријатеља упркос његовој снази. Улазио је у предео зла.

Једног дана сам радио на њиви. Док сам орао, приђе ми отац, сав нешто насмејан. Нисам знао зашто, али ми је тај осмех изазвао благу нелагодност.

„Добро је што ниси тамо отишао.” Рече мени он, па ми стави руку на раме. У том тренутку, учини ми се да му је рука тад била нешто сивкаста. Иста онаква сива какву виђам само у кошмарима. Хтео сам да ме пусти, да му кажем да ме не дира. Као да је осетио моју нелагодност, отац ме пусти и погледа ме неким тужним погледом. Је л’ се то на мом лицу видео страх? Није ништа даље рекао, само је отишао својим путем и наставио са радом.

Али временом, мисли о мочвари, о пријатељима мојим који се боре и гину против тих створова, почеле су да ме излуђују. Савест ми није пуштала да побегнем. Они су највероватније сви настрадали без мене. Ја сам их напустио, препустио чељустима звери. Не могу да издржим више! Морам тамо! У ту мочвару!

Устао сам у цик зоре ка месту где сам се растао са пријатељем. Стајао сам пред обронком те шуме, признајем, неодлучан, укопан у месту. Али знао сам да морам тамо поћи, ако хоћу икад мир да искусим. Уздахнем дубоко и осећам поветарац како се спаја с мојим дахом у плућима. Закорачих и тако направих први корак у долину зла. Одлучио сам да пођем са својим пријатељем. Нисам могао да не зажмури. Нисам желео да гледам ону грозоту. Али чим сам отворио очи, угледах светлост.

Никола Савков

Сретен Милиновић

ЕСЕЈИ

СТУДЕНТИ

Фотографија:
Жарко Ђокић

LA BOETIE

Драги студенти,

Иако многи од вас можда никада нису ни чули за француског филозофа Етјена де ла Боесија, чини ми се да вас његов мото, стар пет stoleћа – „Престанимо да служимо и бићемо слободни”, заправо руководи у вашим акцијама и борби за праведније и боље друштво. Зато сам, у жељи да вам приближим његову мисао и есеј *Дискурс о добровољном служењу*, написала овај текст, који вам можда може бити од помоћи у вашим расправама и даљим акцијама. Желим само да напоменем да је аутор овог генијалног, мудрог и храброг филозофског и политичког текста имао само 17–18 година када га је написао. Односно, био је ваш вршњак. Зато – заједно са Боесијем и уз подршку свих нас – немојте одустати! Будите мудри и храбри и немојте дозволити да ваш импресиван покрет и бунт остану само симпатични, шармантни, духовити и интелигентни, већ га преточите у прави замајац стварних и толико потребних друштвених промена.

„Престаните да служите и бићете слободни!” Питање је, наравно, ко је аутор ове моћне, истините, убојите и визионарске поруке. Пут ме одвео, нећете веровати, пет векова уназад до француског аутора Етјена де ла Боесија (Etienne de la Boetie) и његовог култног дела политичке филозофије – *Дискурс добровољног служења*, које је захваљујући снази и луцидности његове анализе и данас изузетно актуелно.

Етјен де ла Боеси је рођен 1530. године у Сарлату, у Перигору, у аристократској породици. Радознао и живахан ум, као и жељу за знањем, испољио је још у детињству. Томе је погодновало и подстицајно породично окружење у коме су књижевност, филозофија и политичке дебате биле део свакодневице. Као младић, он студира право на универзитету у Орлеану, где су његова изузетна ерудиција и књижевни таленат брзо били препознати. Показује велико интересовање за класике и студира Сенеку, Цицерона и латинске песнике. Захваљујући својој интелектуалној зрелости он, и поред своје младости, бива изабран у парламент Бордоа, да би затим наставио да ради као судија и дипломатски преговарач. Иако се, уз све то, бавио и писањем поезије и филозофских текстова, његово интересовање за политику га је навело да са непуних 18 година напише своје славно дело *Дискурс о добровољном служењу*. Ова интелектуална и филозофска посланица и бисер је написана као реакција на тираније тог времена и открива истанчано разумевање динамике моћи и смело преиспитивање апсолутног ауторитета.

Поред тога, треба рећи да је живот овог хуманисте и човека пера обележило и ретко, велико пријатељство са славним француским филозофом Монтењом, које је било засновано на међусобном дивљењу и интелектуалној размени и имало је дубок утицај на Монтењову мисао, посебно у његовим чувеним *Есејима*. Но нажалост, то није дуго потрајало, будући да су Боесијев живот и дело брутално прекинути – прераном смрћу у 32. години, а Монтењ је његово капитално дело *Дискурс* први пут постхумно објавио у својим *Есејима о пријатељству*.

Дискурс добротворног служења везан је за кључни период европске историје, обележене политичким, верским и културним преокретима ренесансе. У том бурном времену Боеси је био преокупиран природом односа моћи и потчињавања. Написан око 1552, овај есеј је настао као резултат брижљивог и студиозног посматрања ауторитарних режима тог времена, посебно апсолутних монархија које су почеле да се намећу у Европи. Под утицајем класичних филозофа и хуманиста ренесансе, он доводи у питање легитимитет ових владавина и моћи, које се ослањају на принуду и страх како би одржале своју доминацију.

У свом истраживању феномена добровољног служења, млади правник и филозоф сецира психолошке механизме који дефинишу тај однос послушничтва – између онога ко доминира и оних над којима се доминира. Његова анализа је усредсређена на разлоге због којих се појединац, упркос природној чежњи и жељи за слободом, често добровољно подвргава репресивним властима. Он покушава да схвати шта тиранину и његовом режиму омогућава да се одржи, да траје, да доминира и да обезбеди стабилан друштвени и политички систем који би сви, или скоро сви, требало да одбаце. На чему се заснива његова моћ?

По Боесију, парадигма је да нападамо властодршце. Да денунцирамо, разоткривамо њихову владавину, тиранију, власт – њихову мржњу према народу, привилегије, корупцију, властољубивост, итд. И да бранимо ствар опримираних. Оних који пате. Е, Боеси ствар окреће наглавачке и посматра овај феномен не из позиције оних који спроводе тиранију, већ оних који су њене жртве. Оних који је трпе. И каже нам – да би се тиранин одржао на власти, субјекти морају да остану пасивни и тихи. Односно да пристану на то. И да нагласи – да ако је народ угњетен, грешка није до тирана већ до самог народа! Другим речима, за стање политичке опресије и доминације нису одговорни само они који доминирају, већ много више они којима се доминира. Односно – ми! Теза коју нико не жели да чује, која нас вређа, боли, јер се коси са широко распрострањеним мишљењем о народу као жртви и нашим осећањем за правду и правичност. Е управо због тога је Боесијев есеј један радикалан, шокантан текст, јер иде до суштине овог феномена.

Боеси не тражи кривца. Оптужити тиранина да је тиранин не доприноси нашој ствари. Не зависи од народа што власт хоће да га угњетава, али зависи од народа да ли ће дозволити да га неко угњетава. Врло је комфортно наћи неког одговорног за наше стање, али питање је да ли тиме чинимо услугу народу. Обележити народ као жртву, која нема никакав утицај на свој живот и статус је неодговорно и нехумано. Боеси није ту да каже лошим да су лоши, већ потчињенима, жртвама, да нису жртве. И да су робови, послушни и сервилни само зато што то хоће да буду. Што на то пристају. И да ће остати жртве све док тако мисле и делују. Добровљно слуганство по Боесију није толико жеља да се буде сервилан, да се служи, колико напуштање своје слободе због психолошког комфора. И интереса.

Има више разлога да би се на власт и потчинио јој се – први је практичан интерес. Навика. Ми смо васпитавани да поштујемо и да се потчинимо ауторитету. По Боесију ту се не ради о питању страха. Страх је вероватно кључни разлог у време војне диктатуре. Али када је владалац сам, онда се искључиво ради о добровољном слуганству. Временом доминација постаје прихваћена норма, чак друга природа. Навика слуганства чини отпор удаљеним, чак незамисливим за многе.

Други – психолошки интерес – интелектуални комфор да се позиционирамо као жртве опресије и да имамо некога кога ћемо оптужити за наше стање. Што нас ментално ослобађа и скида са нас терет одговорности.

Трећи је страх – од насиља, нестабилности и неизвесности, који тера људе да нађу уточиште под окриљем власти. Па чак и тиранинове. Ова потрага за безбедношћу и сигурношћу временом постаје моћно средство контроле.

Но, власт се не изражава само силом јер би тако испровоцирала бунт, немире, насиље. Овако, да би што дуже трајала и очувала се, она користи разне софистициране методе и прибегава многим лукавствима. Од злоупотребе језика – како би прикрила своје праве мотиве и искривила значење својих поступака. Јер тиранин никада не чини зло а да га не украси и не заодене у маску јавног добра и заједничког олакшања и успеха; затим ту је моћ – којом треба импресионирати субјекте – помпа, слава, изигравање оца нације, вође, итд; затим лични интерес – тиранин мора добро да зна како ће да дистрибуира ресурсе својим пријатељима у високим друштвеним сферама, а истовремено и повремено подели мрвице сиротињи; уз то, ту је и организовање заборавља и незнања – односно потреба власти да натера људе да верују да ништа друго осим успостављеног поретка није могуће. Нити би било боље. И на крају, једно од најефикаснијих – организовање забаве. Што више бордела, кафана, јавних игара, итд. Најразличитија средства којима се људима пружају ефемерна задовољства. Та тактика има двоструки значај и резултат – с једне стране скреће пажњу и свест народа о њиховој сервилности и с друге, слаби њихову жељу и вољу за слободом. Што више забаве то је народ срећнији, мирнији, глупљи, тупавији и привидно задовољнији.

За Боесију није суштина да се осуди сервилност, већ да се учини све да је се ослободимо. Да је прво препознамо, у нама и око нас и да из ње изађемо. Да би се то учинило, треба да престанемо да будемо послушни. Но, Боеси се пита да ли ми заправо разумемо шта то значи. Ми смо толико навикли на послушност да мислимо да, ако то више не треба да чинимо, онда треба да се боримо, да делујемо. Е, Боеси каже, управо супротно – да бисмо престали да будемо робови и слуге и да бисмо остварили своју слободу не треба ништа да радимо. Непослушност не значи да радимо, већ да престанемо да радимо и делујемо у складу са оним што жели власт.

И од тренутка када се то догоди, власт је готова. Ништавна. И то без насиља. Без борбе, у складу са нашом вољом. Јер власт има потребу за нашим учешћем, за нашом партиципацијом. Будући да она више зависи од нас него ми од ње, оног тренутка када престанемо да учествујемо, да слушамо, да партиципирамо, да служимо, она остаје сама. Гола и немоћна.

И ево, и поред пет векова од када је написан, Дискурс припада оном малом броју текстова чија порука не бледи. Његова снага и модерност лежи у томе што је Боеси схватио да није довољно командовати субјектима, већ да их треба држати у стању у коме морају бити „очарани и очарани” моћнима. Да је неопходно створити и одржати у њима „тврдоглаву вољу за сервилношћу”. За послушношћу. За служењем.

А данас? Још увек нисмо завршили са доминацијом и неправдом. Економски, социјални и политички поредак нагриза колективе, руши појединце, троши интелект, енергију, ресурсе. Алати тираније су еволуирали, али рецепти доминације остају исти – да импресионирају народ, да купе савест, да организују заборав, да успавају, деградирају и ошамуте умове.

Позивајући нас да се осврнемо на сопствени однос према структурама моћи, овај Рембо мисли, како га многи зову, и један од првих теоретичара отуђења и претеча анархизма и грађанске непослушности нас охрабрује да не подлегнемо разним облицима доминације – од политичких, друштвених, технолошких и др., наглашавајући важност сталне будности и индивидуалне савести да бисмо сачували сопствену слободу. Јер како каже – „Они су велики, јер смо ми на коленима”.

Борјанка Милатовић,
бивши студент, 68-ац и бунтовник

С ОСВРТОМ НА ТВРДО КУВАНО ЈАЈЕ И НЕКЕ ВАЖНИЈЕ СТВАРИ

Роман *Ноћна стража* сер Тери Прачета приказује ток једне револуције. Иако су у питању тешке теме, роман није тешко штиво. Прачетов стил писања је превасходно комедија, а жанр фантастика. Мислим да некад нема бољег начина да прикажемо стварност. Узмите овај одломак као пример:

„И ви бисте желели Слободу, Истину и Правду, јелда, друже наредниче?“, подстакну га Реџ.

„Ја бих волео једно тврдо кувано јаје“, рече Вајмс и отресе шибицу да је угаси. Зачу се мало нелагодног смеха, али Реџ је изгледао увређено.

„Под датим околностима, наредниче, мислим да би ваљало стремити ка нечем вишем...“

„Па јесте, могли бисмо“, рече Вајмс док је силазио низ степенице. Зирну ка папирима испред Реџа. Човек је марио. Збиља јесте. И био је озбиљан. Збиља јесте. „Али.... па, Реџе, сунце ће опет изаћи, и прилично сам убеђен да, шта год се издешавало, нећемо задобити Слободу, и неће бити баш много Правде, а до сто један и назад сам сигуран како нећемо пронаћи Истину. Али је сасвим могуће да ћу ја добити тврдо кувано јаје. О чему се овде уопште ради, Реџе?“

„О Народној Републици Улици Меласе!“, рече Реџ поносито. „Образујемо владу!“

„А, лепо“, рече Вајмс. „Још једну. Ето шта нам треба. Елем, зна ли неко где су ми се денуле погане барикаде?“

Међутим, ако је већ нисте приметили, овде има једна чудна подударност. Да вам илуструјем:

ИСТИНА	ПРВИ ЗАХТЕВ СТУДЕНАТА: Објава целокупне документације која се тиче реконструисања железничке станице у Новом Саду која је тренутно недоступна јавности.
ПРАВДА	ДРУГИ ЗАХТЕВ СТУДЕНАТА: Захтевамо потврду надлежних органа о идентитету свих лица за која постоји основана сумња да су физички напала студенте и професоре, као и покретање кривичних поступака против њих. Такође, захтевамо разрешење поменутих лица уколико се покаже да су иста јавни функционери.
СЛОБОДА	ТРЕЋИ ЗАХТЕВ СТУДЕНАТА: Одбацивање кривичних пријава против ухапшених и приведених студената на протестима, као и обустава већ покренутих кривичних поступака.
ТВРДО КУВАНО ЈАЈЕ	ЧЕТВРТИ ЗАХТЕВ СТУДЕНАТА: Повећање буџета за високо образовање у износу од 20%

Било да сте више као Реџ или као Вајмс, јасно је к’о дан да је уз Истину, Правду и Слободу лепо имати једно Тврдо кувано јаје. И мада се сви слажемо (надам се) да смисао ове побуне лежи у прва три захтева, с обзиром на очајно стање у ~~нашим стомацима~~ високом образовању с пуним правом тражимо и четврти! Зато напред! До испуњења свих захтева!

Поготово прва три! Но свакако свих!

ИСТИНА! ПРАВДА! СЛОБОДА! И ТВРДО КУВАНО ЈАЈЕ!

Симо Ђуричић,
апсолвент катедре за општу књижевност и теорију књижевности

¹ Тери Прачет, *Ноћна стража*, превела Невена Андрић, Београд: Лагуна, 2014, стр. 317–318

ФОТОГРАФИЈЕ

ШЕТЊА ОД НОВОГ САДА ДО БЕОГРАДА, 13. И 14. МАРТ

Сретен Милиновић, аналогна фотографија

ШЕТЊА ОД НОВОГ САДА ДО БЕОГРАДА, 13. И 14. МАРТ

Марина Лукић

ШЕТЊА ОД НОВОГ САДА ДО БЕОГРАДА, 13. И 14. МАРТ

Миа Ковач

ДОЧЕК СТУДЕНАТА,
14. МАРТ, БЕОГРАД

Жарко Бокић

Ивона Белић

ДОЧЕК СТУДЕНАТА, 14. МАРТ, БЕОГРАД

ПРОТЕСТ 15. ЗА 15,
15. МАРТ, БЕОГРАД

Жарко Ђокић

ПРОТЕСТ 15. ЗА 15,
15. МАРТ, БЕОГРАД

София Трифуновић

ФИЛОБЛОК: 9. БРОЈ

14. И 15. МАРТ,
БЕОГРАД

Јована Стаменковић

Миа Ковач

ФИЛОБЛОК: 9. БРОЈ

Уреднице:

Ања Давидовић
Милица Арбутина
Миа Ковач
Ина Станковић

Лектура:

Ања Давидовић
Тамара Сокић

Прелом:

Миа Ковач

Дизајн насловне странице:

Сташа Миладиновић,
ig: marzaenna